

Sosiaali- ja terveysministeriö

Oikeusministeriön lausunto työryhmän mietinnöstä liikennevakuutusdirektiivin kansalliseksi täytäntöönpanoksi

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa työryhmän mietinnöstä liikennevakuutusdirektiivin kansalliseksi täytäntöönpanoksi. Työryhmän mietintö on laadittu hallituksen esityksen muotoon. Mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi liikennevakuutuslakia, Liikennevakuutuskeskuksesta annettua lakia ja vakuutusyhtiölakia.

Mietinnössä liikennevakuutuslain soveltamisalaa esitetään tarkennettavaksi direktiivin ajoneuvon käytön määritelmää vastaavasti. Mietinnössä esitetyn mukaan liikennevakuutuksen vahinkohistoriatieto olisi jatkossa annettava yhdenmukaisella vakuutus- ja vahinkohistoriatodistuslomakkeella. Liikennevakuutuslakiin lisättäisiin myös säännös, jolla tarkennettaisiin vastuunjakoa ajoneuvoyhdistelmien aiheuttamista vahingoista sekä säännös, joka koskisi vahingon korvaamista vakuutusyhtiön joutuessa maksukyvyttömäksi.

Mietinnössä liikennevakuutuslakiin ehdotetaan myös eräitä kansallisista lähtökohdista tehtäviä muutoksia, jotka koskevat lain soveltamisalaa sekä henkilövahinkojen korvaamista ajoneuvon vakuutuksesta. Muilta osin ehdotetut muutokset olisivat lähinnä teknisiä.

Oikeusministeriö lausuu esitysluonnoksesta henkilötietojen suojan osalta seuraavan.

Henkilötietojen suoja

Yleistä

Mietinnössä on tunnistettu, että ehdotetun liikennevakuutuslain 19 §:n mukaisessa vahinkohistoriatietojen käsittelyssä sekä 91 b §:n mukaisessa tiedonsaantioikeudessa on kyse henkilötietojen käsittelystä. Mietinnössä on vastaavasti asianmukaisesti tunnistettu, että kyseessä oleva henkilötietojen käsittely kuuluu EU:n yleisen tietosuojasetuksen (EU)

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
 00023 Valtioneuvosto

Eteläesplanadi 10
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

09 1606 7730
 +358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
 oikeusministerio.fi

2016/679 (jäljempänä tietosuoja-asetus) soveltamisalaan ja että esityksellä annettaisiin tietosuoja-asetusta täsmentävää kansallista erityissääntelyä. Mietinnössä on myös yleisellä tasolla tunnistettu tarve tehdä selkoa yleisen tietosuoja-asetuksen kansallisen liikkumavaran käyttämisestä ja yleisellä tasolla näin tehty

Oikeusministeriö kiinnittää henkilötietojen suojan osalta edelleen huomiota tarpeeseen täsmentää yleisen tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran käyttöä sekä kiinnittää tämän osalta huomiota säännöshdotusten perusteluiden kattavuuteen.

Yleisen tietosuoja-asetuksen kansallinen liikkumavara

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön mukaisesti hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4). Lainsäätäjän on osoitettava, mihin tietosuoja-asetuksen artiklaan henkilötietojen käsittelyä koskevat erityissäännökset perustuvat. Kansallinen liikkumavara pohjautuu keskeisiltä osin tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin, eli tilanteisiin, joissa henkilötietojen käsittely perustuu rekisterinpitäjän lakisääteiseen tehtävään (c alakohta) tai jos se on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi (e alakohta).

Silloin kun henkilötietojen käsittely perustuu 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin, jäsenvaltiot voivat käyttää 6 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua sääntelyliikkumavaraa ja antaa asetusta täsmentävää sääntelyä. Kansallinen sääntely voi koskea muun muassa käsittelyn lainmukaisuutta koskevia edellytyksiä, käsiteltävien tietojen tyyppiä, tietojen luovutusta, käyttötarkoitussidonnaisuutta ja käsittelytoimia koskevia säännöksiä. Tällaisen erityissääntelyn on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeassa suhteessa sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Ottaen huomioon tietosuoja-asetuksen suoran sovellettavuuden sekä perustuslakivaliokunnan lailla säätämistä koskeva viimeaikainen tulkintakäytäntö (ks. erityisesti PeVL 14/2018 vp) erityissääntely tulisi rajoittaa vain välttämättömimpään.

Mietinnön säätämisyjärjestysperusteluissa (s. 55) todetaan, että lakisääteisen vakuutuksen toimeenpanossa henkilötietojen käsittely perustuu yleensä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, eli käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Yleinen viittaus lakisääteisen vakuutuksen toimeenpanossa yleensä soveltuvaan käsittelyyn oikeusperusteeseen ei ole riittävän täsmällinen vaan mietinnössä esitettyihin 19 §:n mukaiseen vahinkohistoriatietojen käsittelyyn sekä 91 b §:n mukaiseen tiedonsaanti-oikeuteen liittyvään henkilötietojen käsittelyyn sovellettava yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukainen käsittelyn oikeusperuste tulisi tunnistaa yksiselitteisesti. Jatkovalmistelussa esitystä tulisi tältä osin täydentää. Lisäksi mietinnön muotoilu siitä, että henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena *yleensä* on 6 artiklan 1 kohdan c alakohta, jättää avoimeksi sen, voiko joissain tilanteissa henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena olla jokin muu.

Oikeusministeriö toteaa, että edellä viitattujen pykälien ohella tietosuoja-asetusta täsmentävää sääntelyä sisältyisi myös muutettavaksi esitettyyn liikennevakuutuslain 86 §:än, jossa säädetään Liikennevakuutuskeskuksen tehtävistä liikennevakuutusdirektiivin mukaisena tietokeskuksena. Kyseistä pykälää ehdotetaan täydennettäväksi siten, että Liikennevakuutuskeskuksen tulisi kerätä ja jakaa tietoja myös toisesta jäsenvaltiosta toimitettujen ajoneuvojen vakuuttamisvelvollisuuteen liittyvien tarpeellisten tietojen saatavuuden varmistamiseksi. (s. 49)

Oikeusministeriö toteaa, että esitettävien säännösten perusteluita tulee edellä mainituilta osin täydentää jatkovalmistelussa ja siitä tulee käydä selkeästi ilmi kansallisen liikkumavaran käyttö. Kansallisen liikkumavaran käyttöä tulee kuvata säännöskohtaisesti sekä säännöskohtaisissa että säätämisyjärjestysperusteluissa. Jatkovalmistelussa perusteluihin tulee sisällyttää myös arviointi siitä, että ehdotettava sääntely on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämällä tavalla yleisen edun mukaista ja oikeasuhteista sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Vastaavasti perusteluista tulee käydä ilmi, miksi ehdotettava sääntely katsotaan edellä mainittu perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö huomioden välttämättömäksi.

Erityisten henkilötietoryhmien sekä rikoksiin tai rikkomuksiin liittyvien henkilötietojen käsittely

Mietinnön mukaan vakuutus- ja vahinkohistoriatodistuslomake ei sisältäisi erityisiä henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja (s. 54). Tämän seikan osalta oikeusministeriö kiinnittää huomiota voimassa olevan liikennevakuutuslain (460/2016) 19 §:än, jonka mukaan vahinkohistoriatiedot kattavat myös tiedot vahingoista, joiden perusteella vakuutuksesta on suoritettu korvausta. Edellä mainittu huomioiden jatkovalmistelun yhteydessä olisi arvioitava, käsiteltäisiinkö mietinnössä esitettyjen säännösten perusteella yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiä henkilötietoryhmiä (esimerkiksi vahinkoa kärsineiden terveydentilaa koskevia tietoja), 10 artiklan mukaisia rikoksiin tai rikkomuksiin liittyviä henkilötietoja tai muita valtiosääntöoikeudellisesti arkaluonteisia henkilötietoja.

Selkeyden vuoksi on syytä todeta, että valtiosääntöisesti arkaluonteisilla tiedoilla tarkoitetaan laajempaa tietojoukkoa kuin tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuilla erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvilla tiedoilla. Vaikka lainsäädännössä tulee lähtökohtaisesti käyttää tietosuojasääntelyn mukaisia käsitteitä, on perustuslakivaliokunta pitänyt edelleen perusteltuna kuvata valtiosääntöisesti tiettyjä henkilötietoryhmiä nimenomaan arkaluonteisiksi. (Ks. esim. PeVL 14/2018 vp; PeVL 15/2018 vp, PeVL 17/2018 vp ja niissä mainitut lausunnot).

Mikäli ehdotettavassa sääntelyssä on kyse edellä mainittujen henkilötietoryhmien käsittelystä, tulee jatkovalmistelussa varmistaa, että ehdotettava sääntely ja sen perustelut täyttävät myös tietosuoja-asetuksen ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön asettamat reunaehdot (ks. muun muassa tietosuoja-asetuksen 9 ja 10 artikla, tietosuojalain 6 ja 7 §, PeVL

14/2018 vp ja PeVL 26/2018 vp). Tällainen arviointi on syytä sisällyttää myös esityksen sääntämisenjärjestystä koskeviin perusteluihin. Kansallisen liikkumavaran käytön riittävän täsmällinen selostaminen on tärkeää, jotta voidaan varmistua siitä, että jäsenvaltioilla on yhtäältä oikeus antaa EU-lainsäädäntöä täsmällisempää sääntelyä ja toisaalta, että tällaista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon EU- ja kansallisesta lainsäädännöstä sekä perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset.

Osastopäällikön sijaisena, yksikönpäällikkö

Niklas Wilhelmsson

Erityisasiantuntija

Silja Kantonen

Jakelu

STM Sosiaali- ja terveysministeriö

VN/30386/2021-OM-24

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: